

Μνημόσυνο για τον αγωνιστή Κ. Κανάρη (Ιωάννης Μ. Μιχαλακόπουλος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Την Κυριακήν 15 Ιανουαρίου 2017 ο Σεβ. Μητροπολίτης Χίου, Ψαρών και Οινουσσών κ. Μάρκος θα τελέση την Θ. Λειτουργίαν εις τον Ιερόν Ναόν Αγίων Αποστόλων Κυψέλης, και εν συνεχεία θα τελέση Μνημόσυνο του Ψαριανού πυρπολητού Κωνσταντίνου Κανάρη. Ο Κ. Κανάρης είναι ο κτίτωρ του Ναού αυτού εις τον οποίον διασώζεται ακόμη το στασίδι του.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

Για τον Κωνσταντίνο Κανάρη (1794 – 1877) και την «παροιμιώδη» ευσέβειά του έχουν γραφεί πολλά και συνάμα τόσο ...λίγα, λαμβανομένου υπόψη του ιστορικού – ηθικού διαμετρήματος του αιμνήστου ανδρός. Μεταξύ άλλων, «μεταπολεμικός καρπός» του βαθέος θρησκευτικού συναισθήματός του ήταν η ανέγερση του Παρεκκλησίου των Αγίων Αποστόλων στο κτήμα του στις 3 Αυγούστου 1873. Υπενθυμίζεται ότι ο Κανάρης από το έτος 1853 διέμενε με τη σύζυγό του Δέσποινα σε οικία εντός κτήματος στην περιοχή της Κυψέλης. Επρόκειτο για ένα απλό σπίτι που μάλλον... δεν παρέπεμπε σε πολυδαίδαλη πρωθυπουργική έπαυλη με ευάριθμο υπηρετικό προσωπικό. Ο Sogliali [11] επισκεπτόμενος τον γηραιό ήρωα που «εκάθητο με το σώμα κεκυρτωμένο, επί βρυοσκεπούς εδωλίου παρά τη μικρά κρήνη, εν μέσω ροδώνων» κάνει λόγο για «οικία με πρασίλους περσίδας», «μικρόν περιβόλιον» και «μικρόν κήπον» («Ζακύνθιος Ανθών», 1877). Σύμφωνα με τον Freeman [4]: «...ο πολιοκρόταφος ήρωας, το φθινόπωρον του βίου του, δαπανά καλλιεργών κηπάριον ή ως ξυλουργός ή τρέφων όρνιθας, κατοικεί δε εν πενιχρά καλύβη ήτις είναι ωσάν όασις στην πέριξ των Αθηνών ερημία. Έχει δε απέναντι την θάλασσαν, ης εδέσποσεν κάποτε. Ο κοιτών αυτού λιτός, εφάινετο αρμόδιον κατάλυμα της εν αυτώ ενοικούσης τιμίας ψυχής» («Εστία», 1877). Ίσως να μην είναι τυχαίο ότι αυτό το απέριττο ύφος ακολούθησε το ζεύγος Κανάρη μέχρι και την τελευταία κατοικία του στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών. Αρκετές δεκαετίες αργότερα ο Δ. Φωτιάδης, εκφράζοντας την απογοήτευσή του, δίνει την εξής

περιγραφή [5] για το σπίτι: «μπαίνοντας θα βρεθείς σε μian αυλή όπου βλέπει η κρεβάτα του σπιτιού. Όλα σου μιλάνε για πολύχρονη εγκατάλειψη. Τα μόνα που τραβάνε τη ματιά σου είναι ένα μεγάλο πεύκο κι ένας φοίνικας, που ίσως φυτεύτηκαν τότες με τη φροντίδα του Κανάρη[.] Πιο πέρα βρισκόταν παλιότερα ένα λιοτρίβι που τώρα πια δεν υπήρχε...».

Κατά το έτος 1876, στο συγκεκριμένο χώρο επισκεπτόταν τον Κανάρη ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης. Σε αυτές τις «συνεντεύξεις» [3] ο ψαριανός «στερεοτύπως απήντα» προς τον θαυμασμό του ποιητή «μετά παιδικής αφελείας» ότι: «όλα, παιδί μου, όλα τα κατορθώνει η προς την πατρίδα αγάπη». Αναφερόμενος στις εφιαλτικές στιγμές προσκόλλησης του πυρπολικού στην ναυαρχίδα του Καραλή όπου η λέμβος διαφυγής δεν μπορούσε να αποσπασθεί «ως εάν εκρατείτο υπό μυστηριώδους αφανούς δαίμονος» δήλωνε «μετ' απεριγράπτου μειδιάματος» ο μέγιστος Ναυμάχος: «τα ολίγα δευτερόλεπτα, τα οποία εδαπανήθησαν εν τω απροσδοκώτω εκείνω συμβάντι, ήσαν αρκετά να επιφέρουν την καταστροφήν μας [...] Οι τούρκοι ήσαν τόσοι, ώστε, εάν έπτυον επάνω μας, θα μας έπνιγαν αναμφιβόλως. Αλλ' ο μεγαλοδύναμος Θεός δεν το επέτρεψε και μας έσωσε, διότι εγνώρισε την ψυχήν των δούλων του». Έτσι, έκλεινε τις ολιγόλογες αφηγήσεις του ο Πυρπολητής, χωρίς ίχνος περιαιτολογίας και με το βλέμμα (άλλοτε μειλίχιο μα και κάποτε αστραποβόλο) πάντα στραμμένο προς τον Ουράνιο Πατέρα.

Επίσης, ο δημοσιογράφος και συγγραφέας Χρήστος Αγγελομάτης [2] αναφερόμενος στο σπίτι του Μπουρλοτιέρη στην Κυψέλη («Νέα Εστία», 1936) λέει τα εξής: «Εδώ και λίγα χρόνια, στη στροφή του τραμ από την οδό Πατησίων προς την Κυψέλη, σε μian απότομη καμπή, εκεί, κατά τον παλιό Αη - Γιώργη, επρόβαλλε ένα σπίτι που άθελα τραβούσε τα βλέμματα, ακόμη κι αν δεν ήξερε κανείς τι ήταν. Μια τζαμαρία σ' όλη σχεδόν την εσωτερική πρόσοψη του έδινε πρόσχαρη όψη, και πάνω από τον τοίχο που έκλεινε πλάγια την περιοχή, κυλούσαν οι κισσοί σχεδόν ως τη γη. Στο βάθος του κήπου πελώρια πεύκα εσκόρπιζαν το σούσουρο εκείνο που τότε μοιάζει με απαλό θρόισμα, τότε, ανάλογα με της ψυχής την κατάσταση, με βόγγο».

Σε άλλο σημείο του κειμένου ο σμυρνιός αρθρογράφος της «Νέας Εστίας» δεν κρύβει τη «ρωμαίικη» πικρίαν του και διατυπώνει, με καυστικό τρόπο, οξύτατο «εθνικό αυτοσαρκασμό» [2] λέγοντας: «Ο κισσός παιγνιδίζει ηλιόχαρος στα μάτια μόνο της φαντασίας και των αναμνήσεων, η τζαμαρία έχει πάθει κι αυτή τις μεταμορφώσεις που επιβάλλει το πνεύμα της εποχής, κι ένα μανάβικο με τον μετριόφρονα τίτλον "Ο Κανάρης" έχουν καταλάβει το κάτω μέρος του σπιτιού[...] Μια πινακίδα σαν κι αυτές που μπαίνουν χιλιάδες σε όλη την Ελλάδα, για να

πετάγονται κατόπι στα σκουπίδια, έλεγε πως στο σπίτι αυτό έζησε και πέθανε στα 1877 ο μπουρλοτιέρης Κωνσταντίνος Κανάρης[...] Βέβαια, θα μπορούσε νάχη μεταβληθή το σπίτι του Κανάρη σε μουσείο. Ποιος όμως να φροντίση τέτοια πράγματα στην Ελλάδα; Σήμερα, το σπίτι του Κανάρη είναι ζαχαροπλαστείο, μανάβικο και κατοικία. Αύριο θα ναι ταβέρνα ίσως, με την εικόνα του μπουρλοτιέρη ζωγραφισμένη στα κρασοβάρελα».

(συνεχίζεται)

1. «Οι Τρεις Ιεράρχαι», φύλλο 606/1925, άρθρο Αλ. Μωραϊτίδη: «Το Εκκλησάκι του Πυρπολητού»
2. «Νέα Εστία», φύλλο 231/1936, άρθρο Χρ. Αγγελομάτη: «Το σπίτι του Μπουρλοτιέρη»